

CRONICO

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ DE CRONISTES OFICIALS

www.cronistesdelregnedevalencia.org

ANY: 2009
ÈPOCA: II
NÚM.: 35

VISITA A LA EXPOSICION DE SOROLLA

De todos es conocido que la más trascendente obra de ese valenciano universal que fue Joaquín Sorolla Bastida es la que, por encargo de Archer M. Huntington, para la "Hispanic Society of América" y para decorar la biblioteca de esta entidad en Nueva York, pintó nuestro ilustre paisano.

La Fundación "Bancaixa", con motivo de la inauguración de su reformada sede, restauró y trajo a Valencia ese conjunto de pintura singular de Sorolla, que pudimos contemplar los Cronistas valencianos el día 2 de febrero del pasado año 2008, en visita especial reservada para nuestra Asociación, y a la que, por limitación de plazas, no pudieron asistir la totalidad de colegas que así lo interesaron.

Después de visitar numerosas ciudades españolas, con pleno éxito, Madrid recibió en su Museo del Prado la obra referida de Sorolla que, con otras del mismo superando el centenario, ofreció la mejor exposición monográfica de nuestro artista, motivando una impresionante y masiva asistencia de público.

Ahora, antes de volver definitivamente a los Estados Unidos, vuelve a Valencia, punto de llegada y final del periplo expositivo, y ofrece la posibilidad irrepetible de poder ser de nuevo visitada, junto con otras obras de dicho artista.

Nuestra Asociación ha interesado y ha obtenido de la Fundación "Bancaixa" una visita guiada a la exposición "Visión de España. Sorolla en las colecciones de la Hispanic Society of América y Bancaixa", para Cronistas y familiares, que tendrá lugar el jueves día 3 de diciembre próximo, a las 17 horas, debiendo los asistentes acudir dicho día, 10 minutos antes de la hora referida, al punto de encuentro, Pl. Tetuán (frente Bancaixa).

Hemos de destacar que, siendo el número de personas para esta visita guiada, limitado a un máximo de cincuenta, ponemos en conocimiento de nuestro compañeros que deseen asistir, lo comuniquen a los teléfonos 679 73 15 05 de Francisco Momblanch, o al 676 64 48 63 de José Royo, hasta el día 1º del próximo mes de diciembre. Las reservas se realizarán por riguroso orden de solicitud.

Fallece el Cronista de Utiel

Nuestro Cronista Decano, no solo por edad, sino por prestigio, José Martínez Ortiz, Cronista Oficial de Utiel, falleció el pasado verano, asistiendo al funeral, celebrado en su población natal, nuestro Presidente y Secretario General, quienes expresaron a los hijos del finado la condolencia en nombre de nuestra Asociación.

Martínez Ortiz, enamorado de Valencia y de su Utiel natal, fue un trabajador incansable, dejando numerosos trabajos, singulamente de investigación histórica, a la que dedicó parte de su vida activa. En reconocimiento a sus méritos, nuestra Asociación de Cronistas le tributó un homenaje, dentro del marco de la pasada Asamblea, en el mes de octubre de 2008, al que asistió vivamente emocionado. Su muerte no solo supone la pérdida de un gran Cronista, sino la de una mejor persona que hizo, con su hombría de bien, una constante en su vida. Descanse en paz.

SEGUNDO ENCUENTRO PARA EL HERMANAMIENTO DE LAS VILLAS DE CHELVA Y JÉRICA

El sábado veintiuno de noviembre tendrá lugar en Chelva el segundo encuentro entre los representantes municipales de Chelva y Jérica, presididos por sus respectivos alcaldes Don Joaquín Miguel Solaz y Don Amadeo Edo, para seguir fijando los objetivos que se persiguen con el hermanamiento de ambas villas. El primer contacto tuvo lugar en Jérica el día siete de febrero de 2009.

Desde la conquista cristiana de sus tierras, Chelva, capital de la Serranía valenciana, y Jérica, situada en el Alto Palancia castellonense, han tenido historias paralelas, ya que han compartido reyes, señores feudales -entre 1270 y 1369 los Jérica, descendientes de Jaime I de Aragón-, leyes -los Fueros de Aragón-, religión, obispado -Segorbe-, costumbres, gastronomía e incluso el "habla" particular de sus comarcas, motivos suficientes para poder afirmar que desde siempre han sido pueblos hermanos.

El hermanamiento, institución que hunde

sus raíces en la Edad Media, en la actualidad sirve como mecanismo eficaz para la mayor defensa de intereses comunes, por lo que durante la jornada se debatirá sobre las relaciones de orden cultural, social y económico que se pueden abordar con el hermanamiento. Además, la jornada servirá para que los visitantes jericanos conozcan in situ el gran patrimonio arquitectónico que conserva Chelva, en concreto: la torre íbera de la Torrecilla, el acueducto romano de la Piedra Cortada (s. I/II d.c.), la mezquita musulmana, hoy ermita de Santa Cruz, del siglo XIV, y la iglesia arciprestal barroca de Nuestra Señora de los Ángeles (XVII), joya del barroco valenciano de Pérez Castiel.

A los actos han sido invitados Don Francisco Momblanch, presidente de l'Associació de Cronistas del Regne de València, Don Josep Lluís Doménech, cronista de la villa de Jérica, Don Jerónimo Torralba, cronista de la villa de Chelva, y Don Vicente Vallet, cronista del vizcondado de Chelva.

NOTÍCIES DELS CRONISTES

La memòria d'Emili Llueca Úbeda romandrà viva en tots els que varem tindre l'ocasió de conéixer-lo. Llueca fou un home d'una gran activitat, que dedicà una important part de la seua vida a difondre la història i costums de Sagunt i de la seua comarca. En reconeixement a la seua tasca, l'Ajuntament de Sagunt l'ha nomenat fill adoptiu de dita ciutat a títol pòstum. Així mateix ha inaugurat un pont en dita població, al que han rotulat amb el seu nom. Felicitem a la Corporació Municipal de Sagunt per tot açò i la nostra Associació es congratula de que tan històrica població, en memòria de dos il·lustres Cronistes, com foren el nostre President Santiago Bru Vidal i el referit Emili Llueca Úbeda, hagen rotulat amb els seus noms dos ponts d'accés a Sagunt.

ASAMBLEA GENERAL

27 – Noviembre – 2009

La Asamblea General que, según normas estatutarias, debe celebrarse anualmente, fue anunciada a los Cronistas de esta Asociación en el envío, por correo postal, de la documentación de la próxima Asamblea, a celebrar en Paterna ("Jornadas sobre Arquitectura tradicional valenciana") y programa de la misma, en cuyo contenido figura.

Y de conformidad con lo establecido en el artículo 22 de los vigentes Estatutos, se convoca a los miembros de la Asociación de Cronistas Oficiales del Reino de Valencia, a celebrar Asamblea General Ordinaria, que tendrá lugar el día 27 de noviembre de 2009, en el Teatre Capri, sito en calle de Ernest Ferrando, nº 9, de Paterna, a las 19 horas en primera y 19'30 horas en segunda convocatoria, de acuerdo con el siguiente: Orden del día:

- 1º.- Lectura y aprobación, si procede, del acta anterior.
- 2º.- Informe del Presidente.
- 3º.- Informe del Secretario.
- 4º.- Informe del Tesorero. Aprobación, en su caso, de los presupuestos de ingresos y gastos.
- 5º.- Otros asuntos.
- 6º.- Ruegos y preguntas.

Valencia, 10 de noviembre de 2009

ELS LLIBRES DELS CRONISTES

El passat 29 d'abril va tindre lloc a la Casa de Cultura de la població de Torrent la presentació del llibre del cronista d'aquesta localitat Josep Royo i Martínez. *"Torrent en la prensa de Valencia. Diario de Valencia (1911-1936)"*. El llibre recull, en dos volums de més de 1.300 pàgines, totes les notícies, cròniques i informacions que sobre la població de Torrent es varen escriure al periòdic entre aquestes dues dates.

L'acte de presentació va estar a càrec del nostre president Francesc de Paula Momblanch qui, a més de fer una breu semblança de l'autor, va ressaltar la gran tasca realitzada en rescatar de

l'oblit totes les informacions que ara es publiquen i que abracen els mes diversos àmbits, ja que hi trobarem notícies sobre economia, cultura, comerç, indústria, esports, religiositat, costums, política, successos, etc. i sens dubte contribueixen a conéixer i profunditzar el context històric en què tenen lloc.

El saló d'actes de la Casa de Cultura que es trobava completament ple va comptar a més amb la inestimable presència dels amics: Juan Moleres, cronista de Sollana, José Martí, cronista de Chóvar, Manuel V. Febrer, cronista d'Alcàsser i José R. Sanchis, cronista d'Aldaia.

Desde la Chelva islámica a la expulsión de los mudéjares. Desde la creación del señorío de Chelva a su conversión en vizcondado. Con **"El Señorío de Chelva y sus Señores. Siglos XIII y XIV. Los linajes de los Azagra y los Jérica"**, Vicente Vallet Puerta, cronista oficial del Vizcondado de Chelva, presentó el 30 de agosto próximo pasado en la ermita de Santa Cruz, antigua mezquita musulmana, una obra de indudable valor documental, un libro histórico que recoge un periodo de 200 años que marcó la historia de la población. Azagras y Jéricas, señores y linajes, que estuvieron completamente vinculados a la historia del reino de Valencia y a sus reyes, sus conquistas, sus logros, sus fracasos, sus alianzas... "El Señorío de Chelva y sus Señores", permite conocer la historia medieval de Valencia desde un punto de vista inédito: la historia de Chelva, y será, sin duda alguna, referente para obras futuras que pretendan ahondar en el medievo de La Serranía valenciana.

En un acte cultural presidit per l'alcaldessa d'Antella Marisabel Giménez i Toni Furió, Cap de Publicacions de la Universitat de València, se ha presentat la segona edició del llibre **"PANTANADA D'OCTUBRE DE 1982 - XXV ANIVERSARI"**.

Este dossier de mes de 250 pàgines, està fet de les publicacions editorials de distints mitjans de comunicació de tota Espanya, tant de premsa diària, com de setmanaris i revistes, que es van ocupar del tema, però principalment dels periòdics "Las Provincias" i "Levante", que en les seues edicions provincials i de forma més contínua i extensa en l'edició de la comarca de la Ribera es van ocupar de la *pantanada*. Complementen l'obra varietes comunicacions de persones de alguns pobles damnificats que varen viure la catàstrofe personalment.

Comença el document amb la portada del periòdic "Las Provincias" del dijous dia 21 d'octubre de 1982. Arreplega les visites de personalitats que van vindre per a donar el seu suport als damnificats, i visites de polítics interessats a comprovar l'abast dels danys amb vista a arbitrar solucions i ajudes. També podem llegir el que deien les parts implicades en la catàstrofe exculpant la seua responsabilitat i atribuint-ho allò que s'ha succeït a la climatologia i a altres causes.

Estan arreplegades les contínues protestes dels damnificats i les distintes manifestacions convocades tant en diferents localitats com en la ciutat de València amb profusió de fotografies i comentaris d'afectats com de polítics.

Hi ha una extensa informació sobre els quatre juí del sumari Tous, que es va obrir entre altres a instàncies de la Diputació de València per acord del ple de l'onze de novembre de 1982, els seus tancaments i tornar a obrir, com és el cas de quart juí a l'ordenar el Tribunal Constitucional que se celebrara "immediatament" el juí oral del cas Tous, la sentència del qual creà discrepàncies i diferències econòmiques substancials en el repartiment i compensació als damnificats.

S'inclou en aquesta segona edició un catàleg de fotografies que mostren algunes de les situacions viscudes després d'aquell succeït. Unes son de dies després i altres de passat molt de temps, inclòs anys. La major part de les cinquanta-set que formen el catàleg son del poble d'Antella, del terme i dels seus veïns.

JUNTES DE GOVERN

Sessió 05-11-2008

A la Sala d'Ocis de l'Ateneu Mercantil de Valencia. Assistents: Momblanch García / Estarlich Candel / Moleres Ibor / Sanchis Alfonso / Royo Martínez / Martí Coronado / Doménech Zomoza / Guerrero Carot / Díez Pérez / Casimiro Iranzo. Excusa: Grinó Guzmán.

-Lectura de l'esborrany de l'Acta anterior.

-Informe secretaria: No es presenta cap correspondència.

-Informe Presidència: S'acorda que el Sr. Momblanch envie cartes d'agraïment a personalitats i institucions assistents i que han col·laborat en la XXVII Assemblea.

Comunica la mort del pare de Vidal Muñoz, Cronista de Terol i envia una carta de condol. A més, comunica haver rebut petició del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat valenciana, del text de la conferència de Vidal Muñoz, sobre el dret foral.

El Sr. Momblanch comunica el seu nomenament com a vicepresident de la RAECO, així com d'Antonio Luís Galiano, Cronista d'Oriola com a vocal

Igualment comunica el nomenament de cronista de Manises. El Sr. Martí indica que s'ha nomenat nou cronista de Paiporta. A més, que el Sr. Sala, Cronista de Torrevieja, no rep la correspondència. El Sr. Doménech, també comunica que el Cronista d'Algemesí, Francesc Llacer, tampoc la rep. Sr. Momblanch respecte de la XXVII Assemblea agreix a tots els que han participat en la seua organització, de manera especial al Sr. Doménech i al Sr. Martí.

El Sr. Sanchis comunica haver rebut una carta del cronista de La Nucia, demanant contra reembors un lot de llibres de la XXVII Assemblea. S'acorda que si desitja rebre lot de llibres, efectue el pagament de la inscripció.

El Sr. Doménech respecte al Viatge a Mompeller amb motiu del 800 aniversari de Jaume I exposa les gestions realitzades i quina és la situació organitzativa. Han efectuat el pagament 39 cronistes i companyants. El programa del Viatge es comunicara per mitjà del Cronicó.

S'acorda que el Sr. Doménech, realitze un dossier en el que constara: Biografia de Jaume I, trajecte, dades dels llocs a visitar... I que el Sr. Sanchis encarregue una placa cisellada, commemorativa de l'esdeveniment.

S'acorda el pagament de les següents quantitats: Al Sr. Moleres, en concepte de pagament, missa acte inaugural de la XXVII Assemblea. Al Sr. Momblanch, en concepte de diversos de la Assemblea. Al Sr. Sanchis, en plàstics identificació assistents. Al Sr. Royo, en despeses del Cronicó. Al Sr. Doménech, pel pagament Civera i Ros S. L., reserva Playa d'Hotels Viatge a Mompeller .

Sessió 11-12-2008

A la Sala d'Ocis de l'Ateneu Mercantil de Valencia. Assistents: Momblanch García / Moleres Ibor / Royo Martínez / Martí Coronado / Doménech Zornoza. Excusen: Sanchis Alfonso / Grinó Guzmán / Ventura Conejero.

- Lectura de l'esborrany de l'Acta anterior.

- Informe de Secretaria: Correspondència rebuda: El Centre d'Estudis Locals del Vinalopó, comunica el Congrés d'Estudis del Vinalopó.

Cúria Provincial de la Mercé, comunica canvi de domicili del P. Joaquín Millán. Nou domicili: Parròquia Nostra Se-

nyora de la Mercé C/ La Mercé. 25003 Lleida.

Ajuntament de Guadassuar comunica la XII Assemblea d'Història de la Ribera. Tema: "Fires i Mercats". Guadassuar, 21, 22 i 23 de novembre del 2008.

Associació Espanyola d'Amics dels Castells (Secció provincial de Valencia). Cicle de conferències Curs 2008.

- Informe de Presidència: El Sr. Momblanch, acusa rebut d'un escrit de l'Agència Tributària. Carta comunicació relativa a nou número d'identificació fiscal. Igualment dóna lectura de la carta rebuda de José Luis Torró, disclupant-se per no poder haver assistit a la XXVII Assemblea. A més, comunica la invitació rebuda per assegurances Pelayo, a l'entrega de premis: Mútua Pelayo per a Juristes de reconegut prestigi.

El Sr. Momblanch, comunica l'assistència dels Cronistes al Simposi de Plurilingüisme a Europa que va tindre lloc en el Palau de la Música de Valencia, van assistir els Srs. Momblanch, Estarlich, Ventura, Martí i Domenech, membre de l'AVL i un dels organitzadors.

El Sr. Momblanch, comunica la mort d'Emili Llueca, membre d'esta Junta de Govern. S'acorda l'enviament d'una carta de condol.

El Sr. Momblanch informa de les conversacions mantingudes amb l'Ajuntament de Valencia respecte a la subvencions de l'any 2009 i de la subvenció a l'edició de la Crònica. Resalta la reunió amb la Sra. Encarna Furió, Cap de la Secció de Patrimoni de l'Ajuntament, referent a l'adequació de la seu de l'Associació en La Llotja.

El Sr. Momblanch comunica la transferència bancaria efectuada en concepte de pagament d'autobusos a Castelló i Sagunt de la XXVII Assemblea.

El Sr. Doménech dóna informe del Viatge a Mompeller aportant un complet dossier. Destacant de la col·locació d'una placa que deixa constància de la visita dels Cronistes Valencians, que es va ubicar en el Pati d'Honor de la Seu de la "Société Archeologique de Montpellier. Musee Languedocien". El Sr. Momblanch felicita al Sr. Doménech per la magnífica organització del viatge.

El Sr. Momblanch informa e la seua assistència, junt amb el Sr. Doménech, el dia 29 de novembre a Chelva, com a membres del jurat per a nomenament de Cronista del Vesc comtat de Chelva. Concloent el jurat que Vicent Vallet reuneix els requisits per a ocupar el càrrec.

El Sr. Momblanch informa de la necessitat de cobrir la vocalia que queda vacant per la mort del sr. Llueca. Els Srs. Doménech i Martí consideren que deu ocupar la vacant una persona disposada a treballar per l'Associació. S'acorda acceptar a Antonio Galiano, Cronista d'Oriola, per a la vacant citada.

El Sr. Doménech informa del viatge a Xérica, amb motiu de l'aniversari de la conquesta de Xérica per Jaume I, el dia 7 de febrer. El programa preparat es publicarà amb detall al Cronicó. Fixant com a data final per a la inscripció al viatge el 28 de gener del 2009.

S'acorda la col·locació d'una placa commemorativa a Xérica en la que s'inscriga: "Els Cronistes Oficials del Regne de Valencia a Jaume I Xérica 7-2-2009" i s'encarrega al Sr. Doménech la compra de la placa.